

1. Спосіб комплексної утилізації азотнокислотних окислювачів рідинного ракетного палива з отриманням нітратів одно- та багатоатомних спиртів, що включає ректифікацію розчинів азотної кислоти та оксидів азоту, які містять фтороводень та ортофосфорну кислоту (без видалення або з попереднім видаленням H_3PO_4 та HF) з отриманням водного розчину азотної кислоти з домішками ортофосфорної та кондиційного нітроолеуму або ж 90 - 95 % HNO_3 , який **відрізняється** тим, що переробці підлягають також йодовмісні меланжі та аміл, при ректифікації одержують 90 - 99,5 % HNO_3 , яку використовують для нітрування багатоатомних спиртів $\text{R}(\text{OH})_x$ при температурі від мінус 10 до плюс 20°C протягом 15 - 100 хвилин в масовому співвідношенні $m(\text{HNO}_3)/m(\text{R}(\text{OH})_x)=3,8-8,0$, продукти нітрування - ефіри азотної кислоти - фільтрують, віджимають та/або промивають водою й далі стабілізують відомими способами, а фільтрати, які містять відпрацьовану 84 - 90 % азотну кислоту, змішують з концентрованою сірчаною кислотою так, щоб вміст H_2SO_4 в нітруючій суміші становив 45 - 85 % та фактор нітруючої активності (ФНА) = 65 - 95, HCl використовують для нітрації спиртів $\text{R}^1(\text{OH})_y$ при температурі від мінус 10 до плюс 20°C протягом 15 - 100 хвилин та коефіцієнті надлишку $\text{KNO}_3=1,05-8,0$, отримані нітроефіри промивають водою, розчином соди, стабілізують відомими способами.

2. Спосіб за пп. 1, який **відрізняється** тим, що оксиди азоту, отримані при ректифікації, та/або аміл, що підлягає утилізації, використовують для синтезу 80 - 99,5 % HNO_3 , яку застосовують для нітрації багатоатомних спиртів $\text{R}(\text{OH})_x$ або для виготовлення додаткової кількості нітруючої суміші.

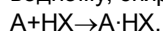
3. Спосіб за п. 1, 2, який **відрізняється** тим, що частину отриманої в процесі ректифікації меланжу 95 - 99,5 % HNO_3 за необхідності використовують для виготовлення нітруючої суміші.

4. Спосіб за п.1, який **відрізняється** тим, що як багатоатомний спирт $\text{R}(\text{OH})_x$ ($x=1-6$) використовують один із спиртів, узятих із ряду пентаеритрит-дипентаеритрит-2,2-біс(гідроксиметил)пропанол-1-2,2-біс(гідроксиметил)бутанол-1.

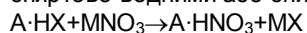
5. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що як спирт $\text{R}^1(\text{OH})_y$ ($y=1-5$) використовують один із спиртів, узятих із ряду метанол-етиленгліколь-діетиленгліколь-целюлоза-крохмаль-трис(метилпол)нітромаган-пропіленгліколь-триметиленгліколь-2-нітроетанол.

6. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що кубовий залишок після ректифікації меланжу використовують для отримання нітратів органічних основ загальної формули $\text{A} \cdot \text{HNO}_3$ та/або селітр MNO_3 , причому органічні основи входять до ряду: карбамід-метиламін-диметиламін-моноетаноламін-триметиламін-етилендіамін-діетилентриамін-триетилендіамін-поліетиленполіамін-піперазин- N^1, N^2 -діалкілпіперазин ($\text{Alk}=\text{CH}_3-\text{C}_4\text{H}_9$)-етиламін-пропілендіамін; а $\text{M}=\frac{1}{2}\text{Mg}^{2+}, \frac{1}{2}\text{Ca}^{2+}, \frac{1}{2}\text{Ba}^{2+}, \text{Na}^+, \text{K}^+, \text{NH}_4^+$; можливі малорозчинні фосфати M_3PO_4 та йодати MIO_3 відфільтровують, а отримані водні розчини нітратів $\text{A} \cdot \text{HNO}_3$ упарюють до залишкового вмісту води 0,3 - 30,0 %.

7. Спосіб за пп.1, 6, який **відрізняється** тим, що водні розчини селітр використовують для отримання нітратів органічних основ A реакцією подвійного обміну, при цьому основи A обробляють кислотами HX у водному, спиртово-водному або спиртовому розчинах за схемою:

де $\text{HX}=\text{HF}, \text{HCl}, \text{HBr}, \frac{1}{2}\text{H}_2\text{SO}_4 - \frac{1}{3}\text{H}_3\text{PO}_4, \frac{1}{2}\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4$ отримані солі складу $\text{A} \cdot \text{HX}$ обробляють водними, спиртово-водними або спиртовими розчинами селітр за схемою:

з виділенням солей $\text{A} \cdot \text{HNO}_3$ в твердому стані та/або у вигляді концентрованих розчинів.

8. Спосіб за пп.1, 5, який **відрізняється** тим, що відпрацьовану нітруючу суміш після отримання нітратів крохмалю та/або целюлози для повторного використання корегують 90 - 99,5 % HNO_3 , отриманою після ректифікації меланжів.

9. Спосіб за пп.1, 4, 5, який **відрізняється** тим, що воду, отриману при концентруванні селітр або нітратів $\text{A} \cdot \text{HNO}_3$, використовують для обробки залишків меланжів та/або амілу, а також для промивання нітроефірів, отриманих при нітрації спиртів $\text{R}(\text{OH})_x$ або $\text{R}^1(\text{OH})_y$.